

DE BODEM IS DE BASIS

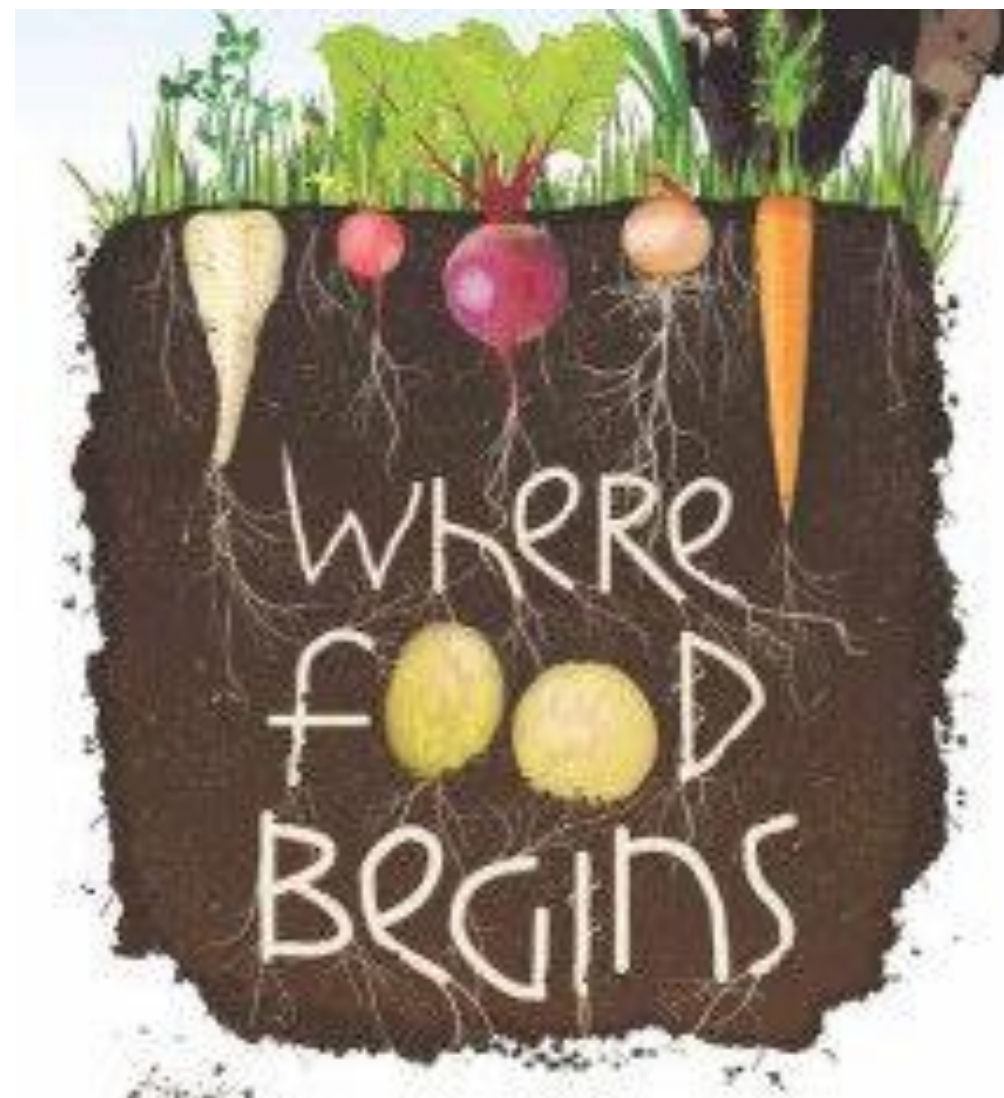
Verslag van werkgroep Bodem

(Koos van Etten, Paul Landsmeer, Henk Logtenberg,
Laurent Minère, Jeannette Gerkens)

Tuinvereniging Kringloop

19 juni 2021

Presentatie AVL maart 2022

De opdracht aan de werkgroep Bodem:

1. Bekijk wat er al is gezegd/ geschreven over de bodem
Wat moeten we nog meer weten?
2. Resultaten bodem-analyses
Is er sprake van overbemesting?
3. Moet je mest bij geven op je tuin?
Welke stoffen komen in aanmerking?
4. Manieren om je bodemsituatie te verbeteren?
5. Wat kan de vereniging doen voor de leden?

Onze aanpak:

Bodem > kringlooptuinieren > goede tuingrond > bemestingstoestand tuinen

➤ Onze aanbevelingen

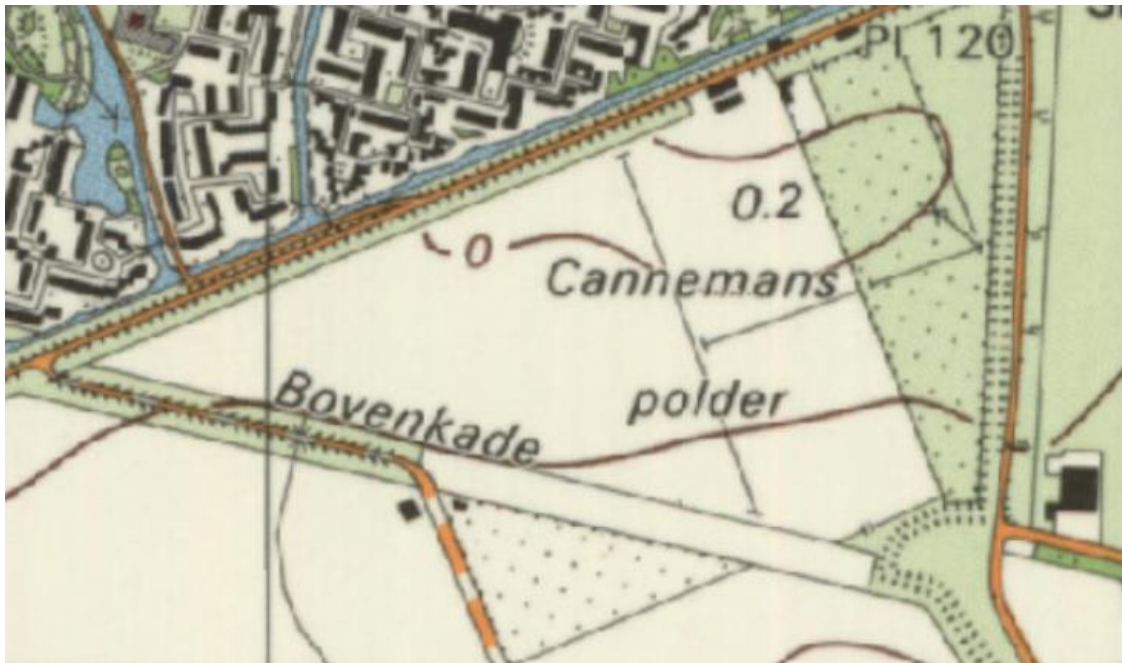
De bodem

Polder Zeedijk: landbouw/akker

Zware zeeklei

Jaarlijks geploegd (“ploegzool”)

Zeer beperkt organische stof aanwezig

Sinds 1997 moestuinen Kringloop

Grondbewerking divers

Vroeger mestgift verplicht

Kringloop-moestuïneren

- Doelstelling van onze tuinvereniging is: *kringloop en gifloos*

“wij kweken land- en tuinbouwgewassen op uitsluitend ecologische wijze”

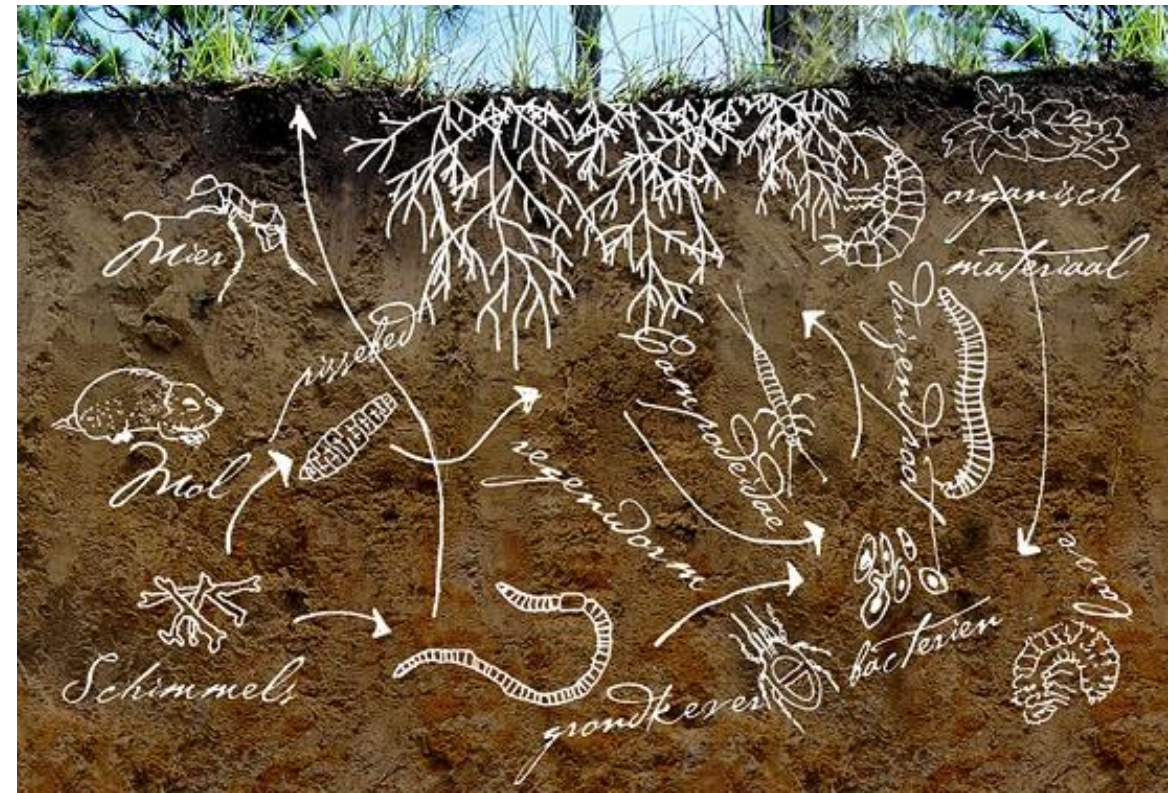
- Geen “gif en kunstmest”
- Mest geven voor “bodemvruchtbaarheid en biologische activiteit”
- Voorkom overbemesting door gebruik van teveel meststoffen
- Gebruik van een eigen composthoop op de eigen tuin wordt verwacht

Er is niet één absoluut juiste manier om te tuinieren;
Er zijn wel kaders voor een ecologische en succesvolle teelt!

Goede tuingrond

- Mooie losse structuur, kost geen moeite voor mens en wortel
 - Lucht- en waterkanalen tussen de korrels
 - Bevat organische stof en mineralen (voeding voor planten)
 - Heeft actief bodemleven (o.a. mineralisatie)
 - Bevat humus
 - Heeft goede pH
 - Planten groeien goed en zijn gezond
-

Bemestingstoestand

- Bodemmonsters Eurofins: dec 2019 5 tuinen, feb 2021 6 andere tuinen
- Alle analyseresultaten zijn ver boven de streefwaarden die Eurofins hanteert

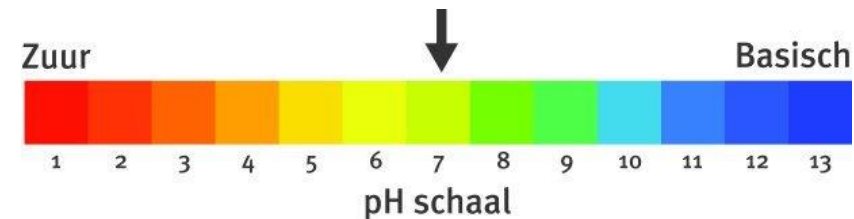
N (stikstof) zeer hoog; was in 2019 gemiddeld hoger dan 2021

P (fosfor) wisselend; heeft geen streefwaarde

K (kalium) ruim 3x de streefwaarde; Mg (magnesium) 2x de streefwaarde

Organische stof ruim 13%

pH (zuurgraad) is rond de 7 (neutraal)

- Is er overbemesting (dwz schadelijk voor gewas/milieu)?:
Er is geen aantoonbare schade

Wel zijn meststoffen in ruime mate aanwezig in de bemonsterde tuinen

Wanneer is er overbemesting?

- Bij meer mest op de tuin dan planten en bodem opnemen
- Niet goed afgestemd op behoefte en grondsoort
- Niet op juiste moment (bijv. op kale grond lang voor inzaaien)

Gevolgen:

- Planten groeien te hard
- Planten minder bestand tegen aantasting en ziektes
- Nitriet in oogst; schadelijk bij consumptie
- ☹ voor natuur (uitspoelen naar grond- en slootwater, algen-groei > zuurstofgebrek, schadelijk voor vissen, waterdiertjes)
- ☹ biodiversiteit en landschap
- Stikstof in grondwater is slecht voor drinkwater

Natuurlijk tuinieren Frank Anrijs

Een bodem-analyse opgestuurd naar Frank Anrijs (België). Uit zijn reactie:

“De reden van hoge gehalten van de mineralen is zonder twijfel de chompost. Stop hiermee, laat je tuin enkele jaren op adem komen, geef pas na enkele jaren bij. Er zit veel stikstof in de bodem, maar deze ligt vast in de bodem, net als de meeste andere mineralen.”

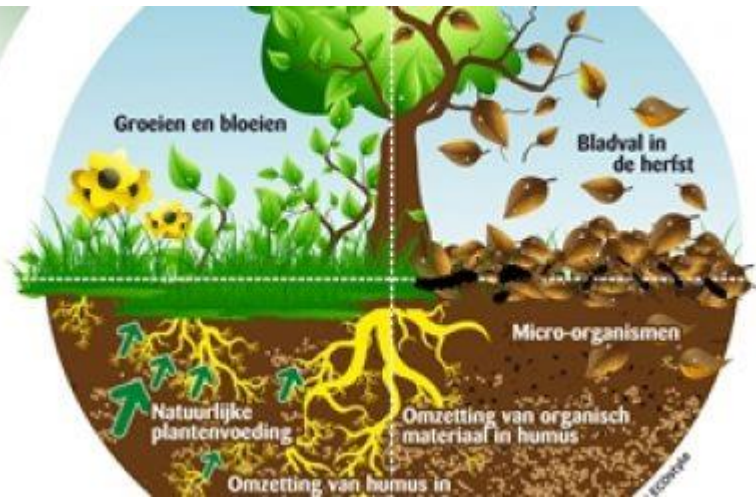
Bij hoog gehalte aan organisch materiaal is mulchen al voldoende.

Wanneer je veel organisch materiaal gebruikt en je bodem zich goed ontwikkelt komt PH automatisch rond de 7.

Zie website Yggdra.be

Hoeveel bemesting hebben onze tuinen nodig?

- Evenwicht in kringloop: *compost en mest* *opname planten*
- Afhankelijk van teelt(en)
- Wat blijft achter op tuin (groenbemester, mulch, composthoop)
En wat wordt afgevoerd (oogst, aardappelloof)?
- Hoe goed doet bodemleven zijn werk? Bodemverzorging
- Het mest-tekort aanvullen met compost/(onderhouds)bemesting

Bodemverbetering

Toe te passen stoffen als mulch (daarna op composthoop), of om structuur en bodemleven te verbeteren (doorwerken in bodem), of beide:

- Eigen compost
- Stro, cacaodoppen, bladstrooisel, karton, gazonmaaisel (- zaad)
- Russische smeewortel 'Bocking 14' **Tip!**
- Wormenmest/ wormencompost: wormenhotel
- Houtsnippers, boomschors
- Molmmest: mengsel van tuinturf, stalmest, compost
- Lavameel/gruis
- Groenbemesters
- Dierlijke mest (let op samenstelling!)
- Champost

Zie info op website vereniging

Aanbevelingen

Wat kan je zelf doen:

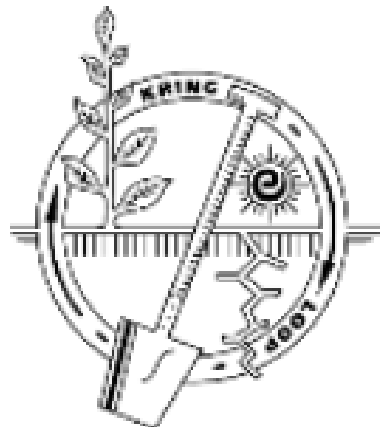
1. Jaarlijks teeltplan én bemestingsplan opstellen
2. Letten op symptomen van te veel of te weinig voeding bij je planten
3. Goed voor de bodem van je tuin zorgen
4. Composthoop hebben en goed gebruiken

Wat kan de vereniging doen voor de leden:

1. Adviezen op website
2. Vraagbaak voor leden organiseren (forum)
3. Jaarlijks (ALV) voorstel doen voor bemiddeling of gezamenlijke aanschaf (intekenlijst), van bijv. stro, houtsnippers, champost
4. (Nieuwe) leden helpen met opzet composthoop (o.a. pallets)

DOEN

Kortom

Opdracht aan de werkgroep Bodem

- 1. Bekijk wat er al is gezegd/ geschreven over de bodem. Wat moeten we nog meer weten?*
- 2. Resultaten bodem-analyses. Is er sprake van overbemesting?*
- 3. Moet je mest bij geven op je tuin? Welke stoffen komen in aanmerking?*
- 4. Manieren om je bodemsituatie te verbeteren?*
- 5. Wat kan de vereniging doen voor de leden?*

Onze bevindingen

1. Lijst van documenten. Verder gaan wij in op 'Kringlooptuinieren' en 'Wat is goede tuingrond'
2. Resultaten bestudeerd; Is er overbemesting? Er zijn ruim voldoende voedingsstoffen aanwezig in de geanalyseerde tuinen
3. Bemesting afhankelijk van de situatie; Welke stoffen? Lijst met overzicht stoffen voor bodemverbetering
4. Bodemsituatie verbeteren: zorg voor voeding, structuur en bodemleven
5. Zelf doen en door vereniging te doen:
Zelf: Koester je bodem
Vereniging: Geef raad en daad (basismateriaal)

Vervolg

Werkgroep Bodem heeft uitkomsten besproken met bestuur eind 2021

Het bestuur is positief over ons onderzoek;

ze vinden het een helder verhaal.

Het bestuur pakt de aanbevelingen op.

Inmiddels in 2022

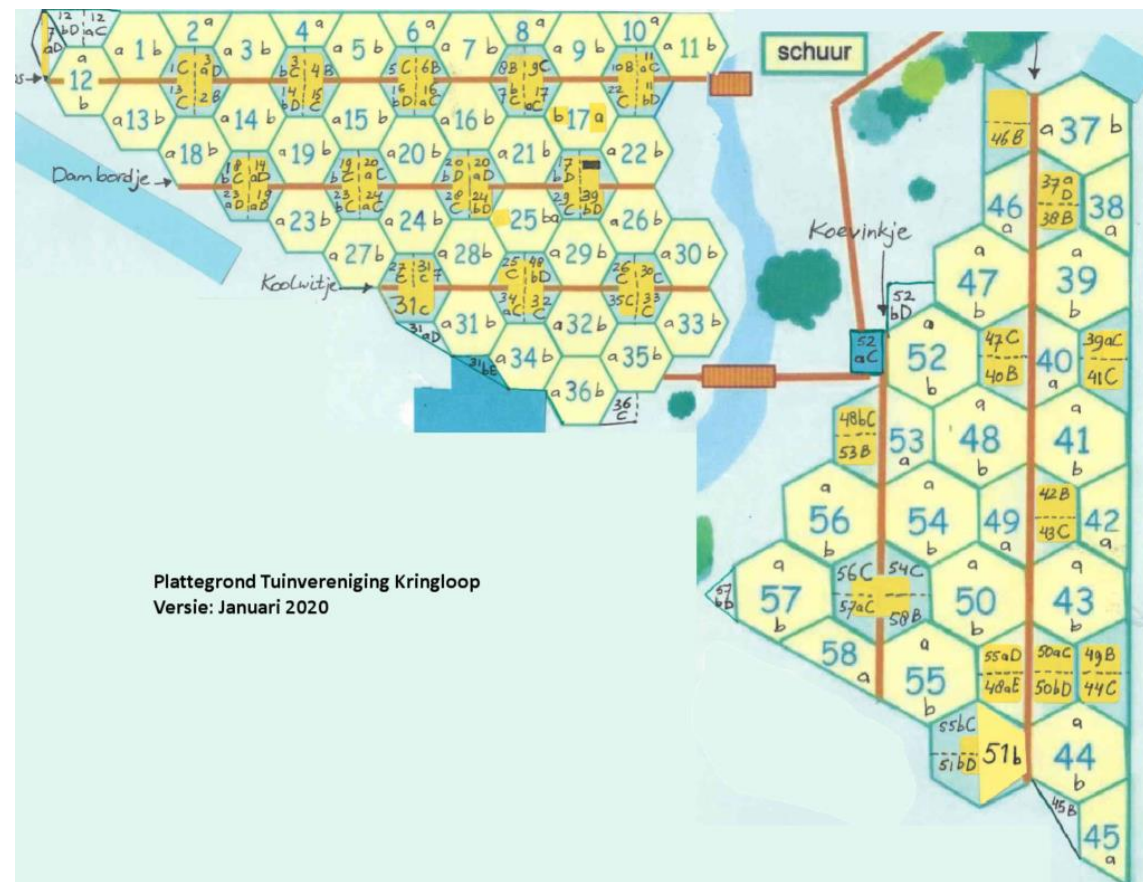
Het bestuur heeft al veel uitgevoerd, o.a.:

- ✓ Hulp bij opzet composthoop
- ✓ Gezamenlijke aanschaf materialen
- ✓ Communicatie

DE BODEM IS DE BASIS

Bedankt! Vragen?

Hoe zorg je goed voor je bodem?

- Gebruik je eigen compost (!); krik je humusgehalte op
- Mulchen: laagje 5 a 10 cm, o.a. gazonmaaisel, oogstresten, blad, stro; in voorjaar weghalen en op composthoop
- Bodemverbeteraar: bijv. houtsnippers (is geen boomschors!) bevat weinig N, P, K; wel veel sporenelementen; goed voor bodemleven en structuur
- Groenbemester
- In beperkte mate (onderhouds)mest

- Kale bodem, uitdroging, harde structuur
- Lopen op je (losse) bodem; als je teelt-bed te breed is
- Wateroverlast, “dicht zitten” van de bodem
- Grond bewerken op verkeerd moment (te droog of te nat)
- Bodem langdurig afdekken met plastic of tegeloppervlak
- Te weinig bodemverzorging

Tips voor je tuin

Onze tuinen zijn kleigrond, zware grond:

- Voordeel: houdt goed water en mineralen vast; dus minder gieten, bemesten, bekalken; dikkere prei/ knolselderij/ kool en beter te bewaren
- Wel/niet klassiek spitten, al dan niet met compost, champost of ander soort mest; gebruik van spitriek;
als bodem erg verdicht is kan spitten verbetering structuur geven

Mulch/bodemverbeteraar toepassen

Wisselteelt, gewas maximaal 1x/4jr op zelfde plek

Tip!

Zaaigeultje vullen met compost

Tip!

Wortelgewassen kweken in losgemaakte strook;
of kies korte/ conische worteltjes

Koester het bodemleven, dat is juist je belangrijkste helper!

Geduld! Doe aan duurzame vruchtbaarheid!